

[Aktuální vztahy SSSR a USA, mezinárodněpolitická situace]

79/025 (791212-1)

Dnešní situace poměru světových politických sil je podstatně změněná na rozdíl třeba jen od doby 3 až 4 roky starší. Při Carterově nástupu do funkce byla myšlenka nového kola zbrojení veřejnému americkému mínění velmi vzdálena a program rozsáhlého dozbrojování a převyzbrojování veřejně nemyslitelný. Na druhé straně odpor vůči ozbrojeným intervencím, vyvolaný frustrací a kocovinou po vietnamském debaklu, byl ještě živý. Militaristické kruhy pohlížely s obavami na - jinak nepříliš pravděpodobnou - možnost vnitřní demokratizace nebo alespoň částečné liberalizace sovětského bloku (ty obavy jsou ostatně staršího data - byly zřetelné např. v době „československého jara“ 1968). Lze mít asi právem za to, že Carterův důraz na lidská práva byl s uspokojením kvitován ze strany těchto kruhů především jako zkouška, zda se tato možnost neukáže snad jako reálná, a pak jako provokace nových represí v sovětském bloku. Dnes jsou zastánci tvrdé linie uspokojeni. Sovětský svaz (včetně satelitů) nerozpoznal svou šanci, protože mu chybějí lidé se státnickým rozhledem. Stranické a vládní reprezentace v socialistických zemích se lekly, že by měly vzít vážně třetí koš z Helsink, a to tím víc, když se objevily skupiny občanských iniciativ na Helsinky a na oba mezinárodní pakty se odvolávající. Ještě daleko důležitějších chyb se dopustilo sovětské vedení v mezinárodní politice. Události v Kambodži poskytují mnoho důvodů k rehabilitaci amerického vojenského dobrodružství ve Vietnamu. (K tomu přispívá nemalou měrou také situace na vietnamském jihu.) Vojenská přítomnost Sovětů a Kubánců v Africe podtrhuje nutnost amerických protiopatření. A rakety středního doletu, umístěné na západních hranicích Svazu a schopné zasáhnout jakýkoliv cíl v západní Evropě jako na zavanou, připravují půdu pro vyzbrojení západní Evropy novými raketami, dodanými Spojenými státy. Doba příznivá jednání se chýlí ke konci. Sověty prokázaly, že každého jednání chtějí využít ve svůj prospěch. Proto sílí hlasy, že jednání nemá smysl a že je dokonce svrchovaně nebezpečné. Spojené státy (a ostatně i státy západní Evropy) si z velké části vyřeší své sociální problémy (hlavně nezaměstnanost) vystupňováním zbrojních programů. Na druhé straně Sovětský svaz, který bude muset držet krok a dále horečně zbrojit, ještě víc pošramotí svou již tak nepříznivou ekonomickou situaci. To je vítaná možnost, protože tím dojde k vyostření sociálních a v důsledku toho i

politických napětí v sovětském bloku. A v pozadí je potenciální hrozba ze strany Číny asi již v nedaleké budoucnosti velmi aktuální. Vnitřní oslabení a růst rozporů, stále obtížnější pozice ve světě, kde se Sovětský svaz neuváženě zapletl na řadě míst, vznik nových ohnisek politických problémů ve světě, na něž Sovětský svaz neumí a asi nemůže adekvátně reagovat - to je pro zastávce tvrdé linie v USA (i jinde) velmi vítaná změna.

(12. 12. 79)